

הרעיון היהודי

לע"נ

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

י"ח

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי"
רח' שמריה 11 ת.ד. 6918 ירושלים
02-5823540

מנחת מאפה תנור חלות ורקיקים

המביאים

יחיד.^א

הסיבה

נדר או נדבה.^ב

המרכיבים

סולת חיטים, שמן, לבונה.^ג

מהיכן מביאים

מהארץ או מחוץ לארץ.^ד

כמות הסולת

לא פחות מעשרון, ויכול המקריב להוסיף עוד עשרונים ובתנאי שלא יביא יותר משישים עשרונים בכלי אחד.
עשרון: 2,488 סמ"ק – ר"ח נאה
4,300 סמ"ק – חזו"א.^ה

כמות השמן

לוג שמן לכל עשרון.
לוג שמן: 345 סמ"ק – ר"ח נאה.
597 סמ"ק – חזו"א.^ו

כמות הלבונה

קומץ לבונה אחד לכל המנחה.
קומץ = שני זיתים.
זית = 28.8 סמ"ק – ר"ח נאה.
49.8 סמ"ק – חזו"א.^ז

סוג החטים

מביאים חיטים מהארץ או מחוץ לארץ, מתבואה חדשה לאחר הקרבת מנחת העומר ומנחת שתי הלחם. אם הביאו את מנחת החלות או הרקיקים מהתבואה החדשה לפני הקרבת מנחת העומר, המנחה פסולה, ואם הביאו את מנחת החלות או הרקיקים אחרי הקרבת מנחת העומר ולפני הקרבת מנחת שתי הלחם, המנחה כשרה. אפשר להביא חיטים גם מתבואה ישנה, ובלבד שיהיו חיטים מובחרים.
את החיטים מביאים לכתחילה משדה מובחרת: שמספיקים לה מי גשמים ואינה צריכה תוספת השקיה בידי אדם, שאינה צריכה זיבול, שאין נטועים בה אילנות, ושנזרעת רק כל שנתיים, שבעים יום לפני פסח.^ח

הסרת הקליפות

לפני הטחינה מסירים את הקליפות מהגרעינים.^ט

^א רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ד.

^ב רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ד, ההבדל בין נדר לנדבה עיין ברמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד ה"ד-ה.

^ג רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ב, ז.

^ד רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הט"ו.

^ה רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ה, ז.

^ו רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ז.

^ז רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב ה"ז.

^ח רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ב, טו, פי"ז ה"ד, תמידין ומוספין פי"ז ה"ז.

^ט רמב"ם איסורי מזבח פ"ז ה"ה.

טוחנים את הגרעינים ומנפים. ⁷	טחינה וניפוי
מביאים שמן מהארץ או מחוץ לארץ, לכתחילה מביאים מהמקום המובחר ביותר. ⁸	שמן
לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו במטע: שאינו צריך זיבול, שאינו צריך תוספת השקיה בידי אדם, ושלא גדלו זרעים ליד עצי הזית. ⁹	מקום הגידול
לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו כל צרכם, אם הביאו שמן מזיתים שלא הגיעו לשליש גידולם השמן כשר. ¹⁰	גודל הזיתים
השמנים הפסולים הם: שמן מזיתים ששרו אותם במים. שמן מזיתים כבושים או שלוקים. שמן משמרים. שמן שריחו רע. ¹¹	שמן פסול
השמן המובחר ביותר למנחות הוא השמן המובחר להדלקת הנרות במנורה, והוא השמן היוצא בכתישה מהזיתים הראשונים המקדימים להתבשל בראש הזית. ¹²	השמן המובחר
הנודר מביא את הסולת, השמן והלבונה, כל אחד בפני עצמו בכלי מתכת הראוי לכלי שרת. ¹³	הבאה
המביא את המנחות מקדישם באמירה ובכך הם מתקדשים בקדושת דמים. ¹⁴	הקדשה
את הסולת מודדים במידת העישרון שבמקדש, ואת השמן במידת הלוג שבמקדש. את קומץ הלבונה מניחים בכלי שרת שבמקדש, ובכך הם מתקדשים בקדושת הגוף. ¹⁵	מדידה

חלות

נותנים את כל הסולת בכלי. ¹⁶	נתינת הסולת
יוצקים את כל השמן על הסולת. ¹⁷	יציקת שמן
בוללים את הסולת עם השמן. ¹⁸	בלילה
מוסיפים מים פושרים ולשים, שומרים שהעיסה לא תחמיץ. ¹⁹	לישה

⁷ רמב"ם איסורי מזבח פ"ז ה"ה, מבואי הקדשים עמ' קמב.

⁸ רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ט"ו, פ"ז ה"ב.

⁹ רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"י"ד.

¹⁰ רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"י"ד.

¹¹ רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"י"ד.

¹² רמב"ם איסורי מזבח פ"ז ה"ח-יא.

¹³ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"י"ב.

¹⁴ רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ה, יש אומרים שאפשר להקדיש בלב, עיין באחיעזר ח"ב סימן מט ס"ק ה, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י"ד ה"י"ב, משנתקדשו הנסכים בקדושת דמים אינם יוצאים לחולין, אלא אם נטמאו או נפסלו פודים אותם והדמים קדושים, ולפני הפדיון יש בהם מעילה, רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ה, מעילה פ"ב ה"ז.

¹⁵ לשיטת רש"י בתמורה כג. ד"ה יאכלו, ולשיטת הר"ן בנדרים ט: ד"ה מביאה, יש להקדיש את המנחה לפני הכנסתה לעזרה ולשיטת תוס' בתמורה כג. ד"ה אוכלין יכולים להקדיש את המנחה אחרי הכנסתה לעזרה.

¹⁶ רמב"ם כלי המקדש פ"א ה"ט"ז-יז, מעשה הקורבנות פ"ב ה"ח, פ"ג ה"ה, פסולי המוקדשין פ"ג ה"י"ח, כשנתקדשו בקדושת הגוף אין להם פדיון, ונפסלים במגע של טבול יום ומחוסר כיפורים, ונפסלים בלינה, לשיטת רש"י בזבחים כ: נפסלים גם ביוצא, ולשיטת תוס' שם נפסלים ביוצא רק לאחר קמיצה, רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ד-ה, אבות הטומאות פ"א ה"י"ג.

¹⁷ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ח, לשיטת רש"י במנחות עד: ותוסי' מנחות עה. נותנים מתנה ראשונה של שמן בכלי לפני נתינת הסולת.

¹⁸ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ח.

¹⁹ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ח.

²⁰ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ח, פ"ב ה"י"ד.

חלוקה מחלקים ביד כל עישרון סולת לעשר.^{כב}

אפיה אופים את החלות מצה.^{כד}

רקיקים

נתינת הסולת נותנים את כל הסולת בכלי.^{כה}

לישה מוסיפים מים פושרים ולשים, שומרים שהעיסה לא תחמיץ.^{כו}

חלוקה מחלקים ביד כל עישרון סולת לעשר.^{כז}

אפיה אופים את הרקיקים מצה.^{כח}

משיחה אחרי האפיה מביאים לוג שמן לכל עישרון סולת ומושחים את החלות עד שיכלה השמן.^{כט}

חלות ורקיקים

פתיחה אחרי האפיה נוטלים כל חלה ופותתים אותה. כיצד פותתים: כופלים כל חלה לשנים, את השנים כופלים לארבעה וחותכים את החלה במקום הכפל לארבעה חלקים. ממשיכים לפתות עד שהיה כל חלק בגודל של כזית, אם הפתיתים גדולים מכזית או קטנים מכזית, כשרים.^ל

מנחת כוהן במנחת כוהן כופלים כל חלה אבל לא חותכים ולא פותתים.^{לא}

לבונה על הפתיתים נותנים קומץ לבונה.^{לב}

הולכה מוליכים את המנחה אל הכוהן.^{לג}

הגשה הכוהן מוליך את המנחה אל המזבח, ומגיש את הכלי שבתוכו המנחה אל חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח.^{לד}

הזזת הלבונה הכוהן מזיז את כל הלבונה לצד אחד.^{לה}

קמיצה הכוהן קומץ ממקום שאין בו לבונה.^{לו}

^{כב} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"י.

^{כג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ח, פי"ב הי"ד.

^{כד} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ח, עיין לעיל במקורות לסעיף יט בשיטת רש"י ותוס', לשיטתם לפני הוספת המים והלישה בוללים את הסולת בשמן.

^{כה} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ח, פי"ב הי"ד.

^{כו} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ח, פי"ג הי"י.

^{כז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ח, פי"ב הי"ד.

^{כח} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ח-ט, עיין בכסף משנה שם.

^{כט} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ו, י.

^ל רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"י.

^{לא} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ו, פי"ב הי"ז.

^{לב} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{לג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ו, פי"ג הי"ב.

^{לד} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{לה} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{לו} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

מחשבת הכוהן	בזמן הקמיצה הכוהן צריך לחשוב לשם שישה דברים :
	1. לשם מנחה זו.
	2. לשם בעל המנחה.
	3. שהמנחה להשם ברוך הוא – לכבוד ה' יתברך.
	4. שיקטירו לאישים – שכוונתו לשרוף את הקומץ לגמרי על האש.
	5. שהקטרתו לריח בלבד – שכוונתו להעלות את ריח שריפת הקומץ מעל המזבח ולא לשרוף את הקומץ בעזרה ואחר כך להעלותו על המזבח.
	6. שריח זה נחת רוח לפני ה' – לעשות נחת רוח לה' בזה שנעשה רצונו. ^{לז}
עמידת הכוהן	הקמיצה נעשית בעמידה, בכל מקום בעזרה. הכלי שממנו קומצים יכול להיות בידו השמאלית של הכוהן או על ריצפת העזרה. ^{לח}
כיצד קומצים	הכוהן מחזיק את כף ידו בצורה מאונכת, כשהצד החיצוני של כף היד כלפי ימינו והצד הפנימי של כף היד כלפי שמאלו. הכוהן מוריד את ידו לבין פתיחי המנחה כשהזרת נכנסת ראשונה. כשכל כף היד בתוך פתיחי המנחה הכוהן מקפל את שלשת אצבעותיו, אצבע, אמה וקמיצה, על כף ידו. כמות הפתיחים הנמצאת בין אצבעותיו לכף ידו היא שיעור הקמיצה. אחרי כן צריך הכוהן להסיר את הפתיחים היוצאים החוצה משני צדי אצבעותיו. הסרת העודפים נעשית על ידי האגודל מלמעלה והזרת מלמטה. עבודה זו היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש. לדעת הרמב"ם הכוהן מקפל את ארבעת אצבעותיו על כף ידו. ^{לט}
קמיצה לא נכונה	אם הכוהן הכניס את ראשי אצבעותיו למנחה כשכף ידו כלפי המנחה וקמץ, או שקמץ מהצדדים כגון שנתן את גב ידו על המנחה והוליך את ידו עד שנכנסה המנחה דרך צידו לתוך ידו, או שהכניס את אצבעותיו במנחה וגב ידו כנגד המנחה וקמץ, לא יקטיר, ואם הקטיר הורצה. ^{לז}
תוספת בקומץ	אם הכוהן הוסיף בקומץ, כגון שהרחיק את אצבעותיו וקמץ, הרי זה פסול. ^{לא}
כמות הקומץ	הקומץ חייב להיות לפחות בגודל של שני זיתים, פחות מגודל זה הקומץ פסול. ^{לב}
נתינת הקומץ	הכוהן נותן את הקומץ בכלי שרת ומתכוון לקדשו על ידי נתינתו בכלי. הכלי שבו נותנים את הקומץ אסור שיהיה על גבי הקרקע. קומץ שנתנו הכוהן בשני כלים אינו קדוש. ^{לג}
נתינת הלבונה	הכוהן מלקט את כל הלבונה ונותנה על הקומץ שבכלי. ^{לד}
העלאה למזבח	הכוהן מעלה את הקומץ והלבונה לראש המזבח. ^{לה}
מליחה	מולחים את הקומץ. ^{לו}
הקטרה	נותנים את הקומץ מתוך כלי שרת על האש שבמערכה הגדולה. ^{לז}

^{לז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"א, תוס' מנחות ב. ד"ה כל ודי"ה שלא לשמן.

^{לח} רמב"ם ביאת המקדש פי"ה הט"ז, מעשה הקורבנות פי"ב הי"ב-הי"ג.

^{לט} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ג, ליקוטי הלכות למנחות יא., זבח תודה ד"ה הא כיצד.

^ל רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ג.

^{לא} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ג.

^{לב} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ד.

^{לג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב הי"ג, פי"ג הי"ב.

^{לד} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{לה} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{לו} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, איסורי מזבח פי"ה הי"א-יב.

^{לז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, פסולי המוקדשין פי"א הי"ו.

אכילת המנחה	לאחר שהקריבו את הקומץ והלבונה הותרה המנחה באכילה, והיא מתחלקת בין כוהני בית אב של אותו יום. ^{מח}
האוכלים	את המנחה אוכלים כוהנים זכרים, מולים וטהורים. ^{מט}
מקום וזמן	את המנחה אוכלים בעזרה ביום ההקרבה ובליילה שאחריו עד חצות. ¹
צורת האכילה	הכוהן אוכל את המנחה בצורה הטעימה לו ביותר. אם היה מעט מהמנחה, אוכלים עם המנחה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת על השובע. אם היה הרבה מהמנחה אין אוכלים עם המנחה חולין או תרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה. ^{נא}
הברכה	אכילת המנחה מצוות עשה ולכן הכוהן מברך: אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו לאכול מנחה. ^{נב}
מנחת כוהן	במנחת כוהן אין קמיצה, אלא נותנים מלח על כל המנחה, ומקטירים את כל המנחה על האש. ^{נג}
עבודה בזר	כל העבודות עד ההגשה למזבח כשרות לכתחילה בזר. הגשה למזבח נעשית על ידי כוהן, אם זר הגיש יחזור הכוהן ויגיש, ואם לא חזר הכוהן והגיש המנחה כשרה. מקמיצה ואילך מצוות כהונה, אם זר הולך והקטיר את הקומץ, המנחה נפסלה. ^{נד}
שבת וטומאה	מנחות מאפה תנור אינן דוחות שבת וטומאה. ^{נה}

לשאלות ובירורים נוספים בנושא הר הבית ניתן לכתוב למייל haraayon.hayehudi444@gmail.com או להתקשר לרב יהודה קרויזר שליט"א, ראש ישיבת "הרעיון היהודי".
המעוניינים להפיץ גליון זה או לקבלו באופן קבוע,
נא לפנות לטל': 02-5823540

^{מח} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י הי"ד, פ"ב הי"ג.

^{מט} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י הי"ט.

¹ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י הי"ז-ח.

^{נא} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י הי"א, פ"ב הי"ד.

^{נב} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י הי"ב, מל"מ שם, רמב"ם הלכות תרומות פט"ו הכ"ב, הלכות בכורים פ"א הי"ב, עיין במנחת חינוך מצוה קלד, שרק באכילת כזית מקיימים מצוות עשה של אכילת מנחה.

^{נג} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב הי"ב הי"ט, פ"ג הי"ב.

^{נד} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ב, פסולי המוקדשין פ"א הי"ז.

^{נה} רמב"ם ביאת המקדש פ"ד הי"ט.